

Spis treści

Wykaz skrótów	17
Wstęp	19

Część pierwsza WIADOMOŚCI WSTĘPNE

Rozdział I. OGÓLNE WIADOMOŚCI O PRAWIE KARNYM	23
1. Pojęcie prawa karnego	23
2. Podział prawa karnego	24
2.1. Podział podstawowy	24
2.2. Podział prawa karnego materialnego	25
2.3. Prawo karne międzynarodowe	26
3. Specyfika prawa karnego	26
3.1. Podstawowe cechy prawa karnego	26
3.2. Prawo karne jako <i>ultima ratio</i> polityki prawa	27
4. Funkcje prawa karnego	27
4.1. Uniwersalne funkcje prawa karnego	27
4.2. Sposoby realizacji ochrony porządku prawnego	28
4.2.1. Prewencja ogólna i prewencja szczególna	28
4.2.2. Funkcje w zakresie prewencji ogólnej	29
4.2.3. Funkcje w zakresie prewencji szczególnej	29
5. Modele prawa karnego materialnego	30
5.1. Modele w zakresie polityki kryminalizacyjnej	31
5.2. Modele w zakresie polityki penalizacyjnej	31
6. Nauki związane z prawem karnym	33
Rozdział II. ZASADY PRAWA KARNEGO	35
1. Pojęcie zasady prawa karnego	35
2. Zasada <i>nullum crimen, nulla poena sine lege</i>	35
3. Zasada <i>nullum crimen sine lege periculo sociali</i> (nie ma przestępstwa bez społecznego niebezpieczeństwa) i zasada proporcjonalności	38

4. Zasada osobistej odpowiedzialności i zasada indywidualizacji odpowiedzialności	40
5. Zasada <i>nullum crimen sine culpa</i> (nie ma przestępstwa bez zawinienia)	42
6. Zasada humanitaryzmu	44
7. Zasada <i>in dubio pro reo</i> (w razie wątpliwości na korzyść sprawcy)	45
Rozdział III. ŹRÓDŁA PRAWA KARNEGO, JEGO NORMY I ICH WYKŁADNIA ...	47
1. Ogólnie o źródłach polskiego prawa powszechnie obowiązującego	47
1.1. Rodzaje źródeł prawa	47
1.1.1. Konstytucja	48
1.1.2. Umowy międzynarodowe i prawo stanowione przez organizację międzynarodową, której Rzeczpospolita Polska jest członkiem	49
1.1.3. Rozporządzenia	50
1.1.4. Akty prawa wewnętrznego	50
1.1.5. Akty prawa miejscowego	50
1.1.6. Znaczenie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Trybunału Praw Człowieka	51
2. Źródła polskiego prawa karnego – uwagi szczegółowe	52
2.1. Wymóg określoności czynu zabronionego i kary w akcie prawnym rangi co najmniej ustawy	52
2.2. Znaczenie rozporządzeń	53
2.3. Określanie wykroczeń w aktach prawa miejscowego	53
2.4. Znaczenie źródeł prawa karnego niewymienionych w przepisach Konstytucji	54
3. Kodeks karny podstawowym źródłem prawa karnego	56
4. Pozakodeksowe prawo karne	56
5. Normy prawnokarne i ich budowa	57
5.1. Elementy składowe normy prawnokarnej	57
5.2. Normy sankcjonowane i sankcjonujące w prawie karnym	58
5.3. Sposoby ujęcia w normie sankcjonowanej istoty zakazu (nakazu)	60
5.4. Rodzaje sankcji za naruszenie norm sankcjonowanych	61
6. Odrębności wykładni przepisów prawnokarnych	63

Część druga

NAUKA O PRZESTĘPSTWIE

Rozdział IV. ISTOTA PRZESTĘPSTWA	71
1. Definicja przestępstwa	71
1.1. Sposoby rozumienia pojęcia „przestępstwo”	71
1.2. Czyn człowieka podstawą odpowiedzialności karnej	73
1.3. Działanie – zaniechanie	74
1.4. Społeczna szkodliwość czynu zabronionego	75
1.5. Czyn zabroniony	78
1.6. Czyn zabroniony a przestępstwo	78
2. Podziały przestępstw	79
2.1. Wprowadzenie	79
2.2. Zbrodnie i występki	80

2.3. Przestępstwa formalne i materialne	82
2.4. Przestępstwa z działania bądź zaniechania	83
2.5. Przestępstwa naruszające dobro oraz zagrażające dobru (narażające na niebezpieczeństwo)	85
2.6. Przestępstwa powszechne i indywidualne	86
2.7. Przestępstwa umyślne i nieumyślne	87
2.8. Przestępstwa ścigane z urzędu, z urzędu na wniosek pokrzywdzonego oraz z oskarżenia prywatnego	88
2.9. Podstawowe i zmodyfikowane typy przestępstw	89
Rozdział V. USTAWOWE ZNAMIONA CZYNU ZABRONIONEGO	92
1. Uwagi wprowadzające	92
2. Przedmiot ochrony	92
3. Podmiot	94
4. Strona przedmiotowa	94
4.1. O znamionach strony przedmiotowej ogólnie	94
4.2. Zagadnienia związku przyczynowo-skutkowego	96
4.2.1. Uwagi wprowadzające	96
4.2.2. Teoria ekwiwalencji	96
4.2.3. Teoria adekwatnego związku	97
4.2.4. Teoria relewancji	97
4.2.5. Teoria obiektywnego przypisania skutku	97
4.2.6. Przyczynowość zaniechania	98
5. Strona podmiotowa	99
5.1. Umyślność	100
5.2. Nieumyślność	103
5.3. Strona podmiotowa mieszana	104
6. Inne podziały znamion czynu zabronionego	105
Rozdział VI. BEZPRAWNOŚĆ I WINA	107
1. Przestępstwo jako czyn bezprawny	107
2. Wina i teorie winy	109
2.1. Od odpowiedzialności obiektywnej do odpowiedzialności opartej na winie	109
2.2. Tzw. teorie winy w dogmatyce prawa karnego	110
2.3. Wina w ujęciu Kodeksu karnego	113
Rozdział VII. FORMY STADIALNE I ZASADY ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA NIE ..	117
1. Uwagi wprowadzające	117
2. Przygotowanie	118
3. Usiłowanie	119
4. Dokonanie	124
Rozdział VIII. WSPÓLDZIAŁANIE PRZESTĘPNE	126
1. Pojęcie współdziałania przestępnego i ogólne problemy z nim związane	126
2. Sprawcze postacie współdziałania	127
2.1. Sprawstwo indywidualne	127
2.2. Współsprawstwo	128

2.3. Sprawstwo kierownicze	129
2.4. Sprawstwo poleceniowe	130
3. Niesprawcze postacie współdziałania	131
3.1. Podżeganie	131
3.2. Pomocnictwo	131
3.3. Współsprawstwo a pomocnictwo	132
3.4. Prowokacja	133
4. Zasady odpowiedzialności za współdziałanie	134
4.1. Zasady ogólne	134
4.2. Właściwości osobiste a odpowiedzialność za współdziałanie	135
4.3. Problem odpowiedzialności podżegacza i pomocnika za przestępstwo nieumyślne	136
Rozdział IX. OKOLICZNOŚCI WYŁĄCZAJĄCE ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA ..	138
1. Uwagi ogólne	138
2. Okoliczności wyłączające byt przestępstwa	139
2.1. Brak czynu	139
2.2. Błąd co do faktu (ustawowego znamienia czynu zabronionego)	140
2.3. Znikomość społecznej szkodliwości	141
2.4. Brak bezprawności (kontratypy)	143
2.4.1. Pojęcia kontratypu i kontratypizacji	143
2.4.2. Kontratypy ustawowe	145
A. Obrona konieczna	145
B. Stan wyższej konieczności	149
C. Dozwolone ryzyko nowatorskie	152
D. Pozostałe kontratypy ujęte w Kodeksie karnym	155
E. Kontratypy pozakodeksowe	155
2.4.3. Kontratypy pozaustawowe	156
A. Zgoda uprawnionego	157
B. Prawo karcenia	157
C. Zwyczaj	158
D. Ryzyko sportowe	158
2.5. Okoliczności wyłączające i umniejszające winę	159
2.5.1. Problem granic winy	159
2.5.2. Nieletniość	161
2.5.3. Niepoczytalność	162
2.5.4. Błąd, jego rodzaje i funkcje	166
2.5.5. Stan wyższej konieczności	169
3. Okoliczności wyłączające karalność	170
Rozdział X. JEDNOŚĆ – WIELOŚĆ CZYNÓW I PRZESTĘPSTW	174
1. Jeden czyn – jeden czyn zabroniony	174
2. Zbieg przepisów ustawy	176
3. Typizacje przewidujące wieloczynowość (przestępstwa wieloczynowe)	179
4. Ciąg przestępstw	180
5. Realny zbieg przestępstw	183
6. Przestępstwa pozostające w zbiegu i podlegające współukaraniu	184
7. Podsumowanie	185

Rozdział XI. OBOWIĄZYWANIE POLSKIEJ USTAWY KARNEJ W CZASIE, W MIEJSCU I CO DO OSÓB	187
1. Czas popełnienia czynu zabronionego	187
2. Zmiana ustawodawstwa przed wydaniem prawomocnego wyroku	188
3. Zmiana ustawodawstwa po wydaniu prawomocnego wyroku	189
4. Miejsce popełnienia czynu zabronionego	190
5. Zasada terytorialności	190
6. Zasady obowiązywania polskiej ustawy karnej za czyny popełnione za granicą	191

Część trzecia

**ŚRODKI ODDZIAŁYWANIA
WŁAŚCIWE PRAWU KARNEMU I ICH STOSOWANIE**

Rozdział XII. KARA I EWOLUCJA ŚRODKÓW PENALNYCH	197
1. Ogólna charakterystyka kary	197
2. Ewolucja katalogu kar	198
3. Pojawienie się innych niż kara środków penalnych	200
Rozdział XIII. KARY	201
1. Katalog kar w Kodeksie karnym	201
2. Kara grzywny	201
2.1. Uwagi ogólne	201
2.2. Regulacja prawna kary grzywny	202
3. Kara ograniczenia wolności	203
3.1. Uwagi ogólne	203
3.2. Regulacja prawna kary ograniczenia wolności	204
4. Kara pozbawienia wolności	205
4.1. Uwagi ogólne	205
4.2. Regulacja prawna kary pozbawienia wolności	206
4.3. Odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego	207
5. Kary najsurowsze	208
6. Kary zastępcze	209
Rozdział XIV. ŚRODKI KARNE	211
1. Charakterystyka środków karnych i ich katalog w Kodeksie karnym	211
2. Pozbawienie praw publicznych	212
3. Zakazy	212
3.1. Zakaz zajmowania stanowiska albo wykonywania zawodu	212
3.2. Zakaz udziału w działalności na rzecz małoletnich	213
3.3. Zakaz prowadzenia działalności gospodarczej	213
3.4. Zakaz kontaktowania się z określonymi ludźmi oraz nakaz opuszczenia lokalu	213
3.5. Zakaz wstępu na imprezę masową	214
3.6. Zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych	214

3.7. Zakaz prowadzenia pojazdów	214
3.8. Czas trwania środków karnych wymiernych w czasie i ich uchylenie	215
4. Środki karne o charakterze majątkowym	216
4.1. Przepadek	216
4.2. Naprawienie szkody lub zadośćuczynienie	218
4.3. Nawiązka	219
4.4. Świadczenie pieniężne	219
5. Podanie wyroku do publicznej wiadomości	220
Rozdział XV. ŚRODKI ZWIĄZANE Z PODDANIEM SPRAWCY PRÓBIE	221
1. Wprowadzenie	221
2. Warunkowe umorzenie postępowania karnego	223
2.1. Istota warunkowego umorzenia postępowania	223
2.2. Przesłanki stosowania	223
2.3. Próba i obowiązki nakładane na sprawcę	224
2.4. Konsekwencje przebiegu próby	225
3. Warunkowe zawieszenie wykonania kary	226
3.1. Istota warunkowego zawieszenia wykonania kary	226
3.2. Przesłanki stosowania	227
3.3. Próba i obowiązki nakładane na sprawcę	229
3.4. Orzeczenie kary grzywny	231
3.5. Konsekwencje przebiegu próby	232
4. Warunkowe zwolnienie	233
4.1. Istota warunkowego zwolnienia	233
4.2. Przesłanki warunkowego zwolnienia	233
4.3. Próba i obowiązki nakładane na skazanego, konsekwencje przebiegu próby	235
5. Zwolnienie skazanego od reszty kary ograniczenia wolności	237
6. Skrócenie czasu trwania środków karnych	238
Rozdział XVI. WYMIAR KARY I ŚRODKÓW KARNYCH	240
1. Ustawowy i sądowy wymiar kary	240
2. Ustawowy wymiar kary	241
2.1. Zwyczajny ustawowy wymiar kary	241
2.2. Nadzwyczajne złagodzenie kary	241
2.3. Możliwość zastąpienia kary pozbawienia wolności karą nieizolacyjną	242
2.4. Odstąpienie od wymierzenia kary	243
2.5. Nadzwyczajne obostrzenie kary	243
2.6. Recydywa specjalna	246
2.7. Zbieg podstaw nadzwyczajnego wymiaru kary	248
2.8. Granice nadzwyczajnego wymiaru kary	248
3. Sądowy wymiar kary	249
3.1. Zasady sądowego wymiaru kary	249
3.2. Dyrektywy sądowego wymiaru kary	250
3.2.1. Dyrektywy ogólne	250
3.2.2. Dyrektywy szczególne	252
3.3. Problem dyrektywy wiodącej	254

3.4. Okoliczności ważne przy wymiarze kary	255
3.5. Uniwersalne znaczenie dyrektyw sądowego wymiaru kary	256
3.6. Dobrowolne poddanie się karze	256
Rozdział XVII. USTANIE I OGRANICZENIE KARALNOŚCI, ZATARCIE	
SKAZANIA	258
1. Przedawnienie	258
1.1. Istota, funkcje i rodzaje przedawnienia	258
1.2. Przedawnienie karalności	259
1.3. Przedawnienie wykonania kary	260
1.4. Spoczywanie przedawnienia	261
1.5. Przestępstwa nieprzedawniające się	262
2. Abolicja, amnestia, akt łaski	263
2.1. Uwagi ogólne	263
2.2. Amnestia	264
2.3. Akt łaski	265
3. Zatarcie skazania	266
Rozdział XVIII. ŚRODKI ZABEZPIECZAJĄCE	268
1. Wprowadzenie	268
2. Środki lecznicze	269
3. Środki nielecznicze	274
Rozdział XIX. ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA, KONSEKWENCJE POPEŁNIENIA	
CZYNU OKREŚLONEGO W USTAWIE KARNEJ	
PRZEZ NIELETNIEGO, ODPOWIEDZIALNOŚĆ PODMIOTÓW	
ZBIOROWYCH	276
1. Uwagi wprowadzające	276
2. Postępowanie z nieletnimi	277
2.1. Uwagi wprowadzające	277
2.2. Cel ustawy	277
2.3. Zakres obowiązywania	277
2.4. Środki przewidziane w ustawie	278
2.5. Zasady orzekania środków	279
3. Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych	280
Część czwarta	
WYBRANE TYPIZACJE CZĘŚCI SZCZEGÓLNEJ KODEKSU KARNEGO	
Rozdział XX. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO POKOJOWI, LUDZKOŚCI	
ORAZ PRZESTĘPSTWA WOJENNE	287
1. Uwagi ogólne	287
2. Wojna napastnicza (art. 117)	287
3. Eksterminacja (art. 118)	288
4. Masowe zamachy (art. 118a)	288
5. Przemoc wobec grupy osób (art. 119)	289

6. Stosowanie środków masowej zagłady (art. 120)	290
7. Wytwarzanie środka masowej zagłady (art. 121)	291
8. Niedopuszczalne sposoby lub środki walki (art. 122)	291
9. Zabójstwo wojenne (art. 123)	292
10. Inne naruszenie norm prawa międzynarodowego (art. 124)	293
11. Zamach na dobro kultury (art. 125)	293
12. Niedopuszczalne użycie znaków (art. 126)	294
13. Publiczne nawoływanie do popełnienia czynu lub jego pochwalanie (art. 126a)	294
14. Niedopełnienie obowiązku należytej kontroli (art. 126b)	295

Rozdział XXI. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ .. 296

1. Uwagi ogólne	296
2. Zdrada główna (art. 127)	296
3. Zamach stanu (art. 128)	297
4. Zdrada dyplomatyczna (art. 129)	298
5. Szpiegostwo (art. 130)	298
6. Czynny żal (art. 131)	300
7. Dezinformacja wywiadowcza (art. 132)	301
8. Pomówienie Narodu Polskiego (art. 132a)	302
9. Znieważenie Narodu lub Rzeczypospolitej Polskiej (art. 133)	302
10. Zamach na życie Prezydenta RP (art. 134)	303
11. Czynna napaść i znieważenie Prezydenta RP (art. 135)	303
12. Czynna napaść lub znieważenie przedstawiciela obcego państwa (art. 136) ...	305
13. Znieważenie znaku lub symbolu państwowego (art. 137)	305
14. Wymóg wzajemności oraz działania na szkodę państwa sprzymierzonego	306
15. Możliwość stosowania środka karnego	306

Rozdział XXII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO OBRONNOŚCI .. 307

1. Uwagi ogólne	307
2. Zamach terrorystyczny (art. 140)	307
3. Służba w obcym wojsku (art. 141)	308
4. Zaciąg do obcego wojska (art. 142)	308
5. Uchylanie się od służby wojskowej (art. 143)	309
6. Uchylanie się od odbywania służby (art. 144)	310
7. Uchylanie się od służby zastępczej (art. 145)	310

Rozdział XXIII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ŻYCIU I ZDROWIU .. 312

1. Uwagi ogólne	312
2. Typy zabójstwa	313
2.1. Zabójstwo w typie podstawowym (art. 148 § 1)	313
2.2. Kwalifikowane typy zabójstwa	315
2.2.1. Zabójstwo ze szczególnym okrucieństwem (art. 148 § 2 pkt 1)	316
2.2.2. Zabójstwo w związku z wzięciem zakładnika, zgwałceniem lub rozbojem (art. 148 § 2 pkt 2)	317
2.2.3. Zabójstwo w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie (art. 148 § 2 pkt 3)	318

2.2.4. Zabójstwo z użyciem broni palnej lub materiałów wybuchowych (art. 148 § 2 pkt 4)	319
2.2.5. Zabójstwo jednym czynem więcej niż jednej osoby lub zabójstwo popelnione przez sprawcę uprzednio prawomocnie skazanego za zabójstwo (art. 148 § 3)	320
2.3. Uprzywilejowane typy zabójstwa	320
2.3.1. Zabójstwo pod wpływem silnego wzburzenia (art. 148 § 4)	320
2.3.2. Dzieciobójstwo (art. 149)	321
2.3.3. Zabójstwo eutanatyczne (art. 150) i pomoc do samobójstwa (art. 151)	322
2.3.4. Nielegalna aborcja (art. 152–154)	324
2.3.5. Bójka lub pobicie (art. 158–159)	326
3. Typizacje, których skutkiem jest narażenie na niebezpieczeństwo (art. 160 i 161) oraz przestępstwo nieudzielenia pomocy (art. 162)	327

Rozdział XXIV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO BEZPIECZEŃSTWU POWSZECHNEMU I BEZPIECZEŃSTWU W KOMUNIKACJI 329

1. Uwagi ogólne	329
2. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	330
2.1. Sprowadzenie niebezpiecznego zdarzenia (art. 163)	330
2.2. Sprowadzenie bezpośredniego niebezpieczeństwa (art. 164)	331
2.3. Sprowadzenie innego niebezpieczeństwa powszechnego (art. 165)	332
2.4. Piractwo morskie lub powietrzne (art. 166)	332
2.5. Karalność przygotowania (art. 168)	333
2.6. Czynny żal (art. 169)	333
3. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	333
3.1. Katastrofa komunikacyjna (art. 173)	333
3.2. Wypadek w komunikacji (art. 177)	334
3.3. Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (art. 178a)	336

Rozdział XXV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ŚRODOWISKU 339

1. Uwagi ogólne	339
2. Powodowanie zniszczenia w przyrodzie (art. 181)	340
3. Zanieczyszczenie środowiska (art. 182)	341
4. Składowanie lub sprowadzanie odpadów (art. 183)	341
5. Niewłaściwe postępowanie z materiałami promieniotwórczymi (art. 184)	342
6. Typy kwalifikowane	343
7. Pozostałe przestępstwa przeciwko środowisku (art. 186–188)	343

Rozdział XXVI. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WOLNOŚCI 345

1. Uwagi ogólne	345
2. Pozbawienie wolności (art. 189)	349
3. Groźba karalna (art. 190)	351
4. Zmuszanie (art. 191)	352
5. Obraza uczuć religijnych (art. 196)	353
6. Zgwałcenie (art. 197)	354
7. Formy eksploatacji prostytutki (art. 204)	356

Rozdział XXVII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO RODZINIE I OPIECE	358
1. Uwagi ogólne	358
2. Znęcanie się (art. 207)	359
3. Niealimentacja (art. 209)	360
Rozdział XXVIII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO CZCI I NIETYKALNOŚCI CIELESNEJ	362
1. Uwagi ogólne	362
2. Zniesławienie – pomówienie (art. 212)	363
3. Kontratyp dopuszczalnej krytyki (art. 213)	364
4. Zniewaga (art. 216)	365
5. Naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217)	366
Rozdział XXIX. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO PRAWOM OSÓB WYKONUJĄCYCH PRACĘ ZAROBKOWĄ	368
1. Uwagi ogólne	368
2. Złośliwe lub uporczywe naruszanie praw pracowniczych (art. 218)	370
3. Naruszenie obowiązków w zakresie bhp (art. 220)	371
Rozdział XXX. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH I SAMORZĄDOWYCH	373
1. Uwagi ogólne	373
2. Ochrona funkcjonariuszy publicznych	375
2.1. Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza lub osoby przybranej mu do pomocy (art. 222)	375
2.2. Zniewaga funkcjonariusza publicznego (art. 226)	376
2.3. Czynna napaść na funkcjonariusza publicznego (art. 223)	377
2.4. Wymuszenie (art. 224)	377
3. Przestępstwa o charakterze korupcyjnym	378
3.1. Łapownictwo bierne i czynne (art. 228 i 229)	378
3.1.1. Łapownictwo bierne	378
3.1.2. Łapownictwo czynne	381
3.2. Przestępstwa płatnej protekcji (art. 230–230a)	382
4. Przestępstwo przywłaszczenia funkcji (art. 227) i przestępstwo przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza publicznego (art. 231)	383
4.1. Przywłaszczenie funkcji	383
4.2. Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku przez funkcjonariusza publicznego	384
Rozdział XXXI. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WYMIAROWI SPRAWIEDLIWOŚCI	386
1. Uwagi ogólne	386
2. Przemoc lub groźba względem sądu (art. 232)	387
3. Znęcanie się w celu uzyskania wypowiedzi o określonej treści (art. 246)	388
4. Fałszywe zeznania (art. 233)	389

5. Publiczne rozpowszechnianie wiadomości z postępowania przygotowawczego (art. 241)	391
6. Naruszenie zakazu sądowego (art. 244)	391
7. Znęcanie się nad osobą pozbawioną wolności (art. 247)	392

Rozdział XXXII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO PORZĄDKOWI PUBLICZNEMU .. 393

1. Uwagi ogólne	393
2. Wzięcie zakładnika (art. 252)	394
3. Handel ludźmi (art. 253 § 1) i komercyjna adopcja (art. 253 § 2)	394
4. Udział w zbiegowisku (art. 254)	395
5. Udział w grupie lub związku przestępczym (art. 258)	396
6. Nielegalny wyrób i handel bronią palną oraz amunicją, nielegalne ich posiadanie (art. 263)	398
7. Nielegalne przekroczenie granicy (art. 264 § 2) i nielegalne ułatwianie pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 264 § 3)	399

Rozdział XXXIII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO OCHRONIE INFORMACJI 401

1. Charakterystyka ogólna	401
2. Przestępstwo ujawnienia tajemnicy państwowej (art. 265)	402
3. Przestępstwo ujawnienia tajemnicy zawodowej (art. 266 § 1) i służbowej (art. 266 § 2)	402
4. Przestępstwo nielegalnego uzyskania informacji (art. 267)	403
5. Przestępstwo niszczenia informacji (art. 268)	404
6. Przestępstwo niszczenia danych informatycznych (art. 268a oraz art. 269)	405
7. Przestępstwo zakłócania pracy systemu komputerowego (art. 269a)	406
8. Wytwarzanie, obrót urządzeniami i oprogramowaniem do przestępstw komputerowych (art. 269b)	406

Rozdział XXXIV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WIARYGODNOŚCI DOKUMENTÓW 408

1. Uwagi ogólne	408
2. Fałsz materialny dokumentu (art. 270 § 1)	409
3. Fałsz intelektualny dokumentu (art. 271)	411
4. Wyłudzenie poświadczenia nieprawdy (art. 272)	412
5. Używanie dokumentu poświadczającego nieprawdę (art. 273)	412
6. Zbycie dokumentu tożsamości (art. 274)	412
7. Posługiwanie się cudzym dokumentem (art. 275 § 1), bezprawny transfer za granicę dokumentu stwierdzającego tożsamość innej osoby (art. 275 § 2) ...	413
8. Bezprawne niszczenie dokumentów (art. 276)	413
9. Niszczenie, usuwanie znaków granicznych (art. 277)	414

Rozdział XXXV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO MIENIU 415

1. Uwagi ogólne	415
2. Kradzież (art. 278)	417
3. Kradzież z włamaniem (art. 279)	418
4. Przywłaszczenie (art. 284)	419
5. Oszustwo (art. 286)	420

6. Przestępstwa rozbójnicze (art. 280–282)	421
7. Paserstwo (art. 291 i 292)	423

Rozdział XXXVI. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO OBROTOWI GOSPODARCZEMU

424

1. Uwagi ogólne	424
2. Nadużycie zaufania (art. 296)	427
3. Oszustwo finansowe (art. 297)	430
4. Pranie brudnych pieniędzy (art. 299)	433
5. Naruszenie interesów majątkowych uczestników obrotu gospodarczego przez nierzetelną dokumentację (art. 303)	435

Rozdział XXXVII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO OBROTOWI PIENIĘDZMI I PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI

437

1. Uwagi ogólne	437
2. Fałszerstwo pieniędzy, środków płatniczych i papierów wartościowych (art. 310)	439
3. Fałszowanie dokumentacji związanej z obrotem papierami wartościowymi (art. 311)	442

Część piąta WYBRANE ZAGADNIENIA CZĘŚCI WOJSKOWEJ KODEKSU KARNEGO

1. Uwagi ogólne	447
2. Rozkaz	448
3. Działanie w ostatecznej potrzebie	450
4. Kary i środki karne stosowane wobec żołnierzy	451
Aneks	453
Tabela 1. Przestępczość według statystyki policyjnej	453
Tabela 2. Prawomocne skazania osób dorosłych	454
Tabela 3. Środki penalne orzeczone przez sądy	455

Skorowidz przedmiotowy	457
-------------------------------------	------------

O Autorach	463
-------------------------	------------